

Vasalemmas austati eelmisel laupäeval selle mehe mälestust, kes laste jaoks on luuletaja Julius Oro, täiskasvanute jaoks kirjanik Julius Oengo, põliste vasalemmalaste jaoks veel ka õpetaja Julius Ongo.

Ongode pere on Vasalemmas tuntud ja teatud: siinses koolis õpetas lapsi isa Julius Oengo, ema Melanie Ongo, tütre Lembe ja Aave. Siinses koolis on õppinud kõik Ongode pere kuus tütart, osa lapselapsi ning lapselapselapsigi.

Nii kujuneski koduküla rahva poolt armastatud luuletaja ja õpetaja kodumajale mälestustahvli panemine kohalikuks suursündmuseks. Päevakohasele aktusele olid tulnud kirjaniku lesk, tütre, lapselapsed, endised õpilased. Pidulikust sünd-

musest oli tulnud osa saada arvukalt külalisi lähedalt ja kaugelt.

Vasalemma kooli õpilaspere oli ette valmistanud kireva eeskava J. Oro loomingu põhjal: esitati «Hiir rätsepaks», lauldi laule, mis loodud luuletaja sõnadele, loeti luuletusi, esitati vaimukaid naljandeid.

Julius Orost on teenimatult vähe räägitud, kuigi tema panus meie lastekirjanduse varamusse on olnud üsna kaa-

Mälestustahvel Julius Õngo-Orole

lukas. Tema ainuke postuumne luulekogu «Hiir rätsepaks» ilmus paarikümmend aastat tagasi, kuid tema looming on laste hulgas täna niisama populaarne kui pool sajandit tagasi.

«Tiliseb, tiliseb aisakell, lumi hell, lumi hell», «Kapsaaias vana sokk», «Ikka julge poiste meel», «Taevas paistab päike, olen löoke väike», «Laskem, poisid, jalad käia, see on virulaste vahva tants» jne. jne. — kellele ei oleks need laulud tuttavad ja armsad?

Hingesoojusega tegi J. Oro ka oma pedagoogitööd, ta oli ise mitmete aabitsate, õpikute ja lugemike autor ning kaasautor. J. Oro elutöö üheks oluliseks tahuks oli omaaegse eesti kõige sisukama lasteajakirja «Laste Rõõm» toimetamine aastatel 1923—1934.

Luuletaja abikaasa Melanie Ongo meenutab:

«Lastele oli tollal üldse vähe raamatuid ja needki olid kallid, ega siis niimoodi raamatuid kodudesse ostetud kui praegu, Julius Oro sõitis ise mööda maad ringi ja tegi

«Laste Rõõmule» reklaami ning ajakirja levik oli seetõttu üsna suur. Laste jaoks oli ta ajakirja Rõõmuonu. Ajakiri sai lastelt palju kaastöid ja neid ka avaldati rohkesti. Avaldamiseks kõlbmatu läks laste teada Hundipapa kurku.»

Isast jutustab tütar Aave Kaugver:

«Isa sünnitalu on Hiiuemaal Harju külas, talus elavad praegu vöörad, kuid J. Oro mälestust peavad nad au sees. Va-

naisa Gustav Oengo oli laevakapten, kes oskas imeosa-vasti jutte vesta, lastes seejuures fantaasial vabalt lennata. Perekonnakroonikas on kirjeldus sellest, kuidas väike Julius kuulas vanaisa jutte, küllap siit siis tema hilisem luuletegevus soodsa alguse saigi. Tahaksin ka selgitada, miks isal mitu nime on. Kui ta hakkas «Laste Rõõmule» kaastööd tegema, võttis ta endale varjunimeks Oro. Perekonnanimi Oengo talle lihtsalt ei meeldinud ning 1936. aastal eestistas ta selle Ongoks, sest «õ» täht oli tema meelest üks tore täht.»

Mälestustahvel lastekirjaniku ja õpetajale Julius Ongo-Orole asub nüüd Vasalemma jõekääru peitunud Valgma talu seinal. ELME TOOMEPUU

